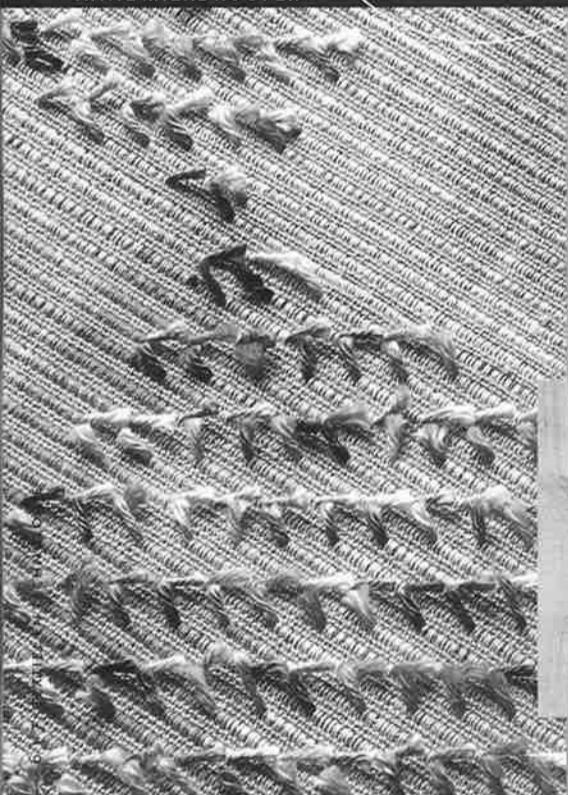

In de derde week van maart organiseerde het Sandberg Instituut in de textielwerkplaats van de Gerrit Rietveld Academie (GRA) een masterclass onder leiding van Junichi Arai.

Textiel en technologie

Het stof van de textiel af geslagen

ANNE MIEKE KOOPER

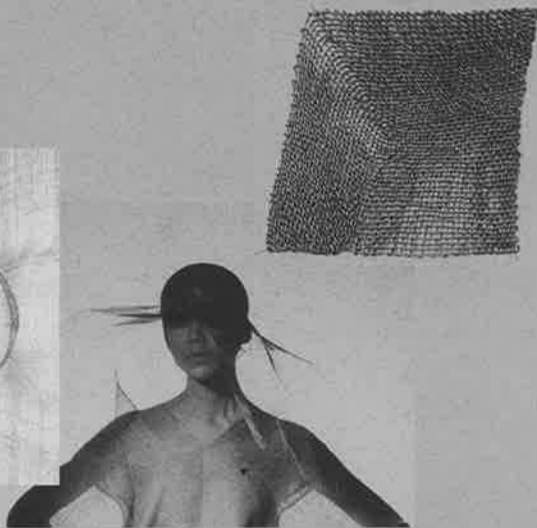

Voorstudie MEUBELSTOF, CAD\CAMontwerp Anne Mieke Kooper, 1993

Vijftien textiel- en modeontwerpers hebben die week, geïnspireerd door Arai, uitgebreid kunnen experimenteren met andere benaderingen, werkwijzen en andere technieken. Eigenlijk is de komst van Arai terug te voeren naar een bezoek dat ik een jaar of twee geleden kreeg van Sarah Braddock van het Londense Goldsmith's College. Zij bleek samen met de kunstenaar/publiciste Marie O'Mahony bezig een tentoonstelling voor te bereiden over het gebruik van nieuwe technologieën in textieltoepassingen, een onderwerp dat me zelf ook erg interesseert. Niet alleen omdat ik als docente aan de afdeling TEXTIEL van de GRA mijn studenten op de hoogte moet houden en aan het denken zetten, maar ook omdat ik in mijn eigen werk – hoewel industrieel gericht – steeds het grensgebied probeer te verkennen waar experimentele toepassingen te vinden zijn. Langs die twee lijnen ben ik er dan ook mee verder gegaan: enerzijds ben ik een inzending gaan maken van werk dat volgens mij in het concept van die tentoonstelling zou passen en anderzijds leek het mij een uitstekende gelegenheid om ook in Nederland iets te organiseren over het thema textiel en nieuwe technologie.

Intens nieuwsgierig

Wat mijn eigen werk betreft, dat werd inderdaad geselecteerd en na de bekende stress om alles op tijd klaar te hebben, was het spannend om vorig jaar september op de opening in Londen te zien hoe het er stond. Gemengde gevoelens, niet omdat ik niet achter mijn eigen werk sta, maar meer omdat de tentoonstelling een erg breed veld bestreek zodat het ondanks de onderverdeling in een viertal subthema's moeilijk was er structuur in te ontdekken. Of je eigen werk er in past, is dan wat lastiger te beoordelen, ook al hoort het in de groep 'met CAD\CAM ontworpen en uitgevoerde stoffen'. In ieder geval gaf al het geëxposeerde werk een goed overzicht van recente ontwikkelingen. Dat daarmee ook de route naar 2010 zichtbaar wordt, zoals de titel suggereert, is natuurlijk te hoog gegrepen. Mooi werk van Junichi Arai trouwens op de tentoonstelling: lappen stof van zeer divers ontwerp en materiaal die een intense nieuwsgierigheid oproepen naar de manier waarop ze vervaardigd zijn.

GAASHOED in opdracht van Issey Miyake, Maria Blaisse, 1988; CONSTRUCTIEONDERZOEK, ontwerp Maria Blaisse, 1988

Na Londen is de tentoonstelling in februari en maart in het NEDERLANDS TEXTIELMUSEUM in Tilburg te zien geweest. Het aardige was dat de vormgeving van de tentoonstelling daar veel beter was dan in de Londense CRAFTS COUNCIL, waardoor de uitstalling in Tilburg naar mijn smaak veel informatiever was. Misschien komt dat ook omdat ik hem voor de tweede keer zag. (Voor de liefhebbers: 2010, TEXTILES AND NEW TECHNOLOGY is nog te bezichtigen in een aantal Britse steden.) Dat de tentoonstelling naar Nederland kwam, was een belangrijke kapstok voor de tweede lijn waar ik het over had: met een aantal activiteiten het thema nader onder de aandacht brengen en verder uitdiepen. Er is voor gekozen dit te organiseren onder auspiciën van het SANDBERG INSTITUUT, verbonden aan de GRA en bedoeld om jonge, afgestudeerde ontwerpers en kunstenaars te ondersteunen en te stimuleren. Samen met Marjan Unger van het SANDBERG INSTITUUT is het idee verder uitgewerkt, met als resultaat dat we besloten een symposium genaamd TEXTECH te organiseren en ook de in het begin van dit verhaal genoemde masterclass met Junichi Arai. Op deze manier hoopten we zowel een grotere groep te bereiken, waarmee informatie en gedachten uitgewisseld konden worden, als een kleine groep te formeren die heel concreet innovatief aan het ontwerpen zou slaan.

Het symposium: inspiratie

Zo gezegd, zo gedaan (ik zal u de hobbels en hindernissen op weg naar het doel verder besparen). Voor het symposium, 17 februari in Tilburg, was de belangstelling zo groot dat moest worden uitgeweken van het TEXTIELMUSEUM naar een nabijgelegen kerk. Ik wil niet zeggen dat de bijeenkomst daardoor iets religieus kreeg, maar na afloop was er toch het algemene gevoel onder de deelnemers dat men iets meegekregen had, dat men geïnspireerd was geraakt door de presentaties en de discussie. De Engelse curatoren van de tentoonstelling gaven een toelichting (spraakmakend: kleding als informatiedrager waarmee iemand op afstand – via de computer – kan meebeleven hoe je je voelt). Hoogleraar vliegtuigbouw Beukers had een verhaal over de toepassing van nieuwe textielachtige lichtgewichtmaterialen in de industrie (grappig: de uit zijn berekeningen volgende vormen kunnen worden gemaakt, is dezelfde die Maria Blaisse vele jaren geleden uitdacht en later toepaste in de rimpelloze hoeden voor Issey Miyake). Diverse ontwerpers en mensen uit industrie en wetenschap vertelden interessante verhalen. Niet alleen de oh-en-ah-onderwerpen (kogelvrije vesten van spinrag, electromagnetische stoffen, truien van gerecycled PET, SMART MATERIALS die reageren op de omgeving) werden besproken, het ging ook over de vraag of studenten van de afdeling TEXTIEL bijscholing nodig hebben op de TECHNISCHE UNIVERSITEIT omdat veel vernieuwing in textiel van chemisch-ingenieurs komt.

Beelden van de masterclass, GERRIT RIETVELD ACADEMIE. Rechts het verven van stoffen.

Of moeten de research-ingenieurs meer met vormgevers samenwerken? Ja, zou je steeds geneigd zijn te zeggen, maar de recente praktijk in het onderwijs is juist dat er minder tijd beschikbaar is om in de breedte of de diepte te gaan. De stelling dat afgestudeerden in de praktijk hun specialisme maar moeten leren, belooft in dit geval niet veel goeds. Het aantal weverijen en producenten dat bereid is te experimenteren of te investeren in innovatie is in Nederland op dit moment klein. En dat terwijl uit onverdachte hoek (ERASMUS UNIVERSITEIT, ECONOMISCH-GEOGRAFISCH INSTITUUT) juist de aansporing komt om het Nederlands ontwerp te koesteren: 'De concurrentiekracht van de Nederlandse industrie berust ten dele op het zeer vooruitstrevende ontwerp van met name interieurstoffen'.

Vrijheden veroveren

In mijn eigen werk loop ik er natuurlijk ook tegenaan: hoe breng je je fascinatie voor de constructie van een weefsel en voor de onverwachte uitkomsten daarvan in overeenstemming met de eisen die opdrachtgevers en fabrikanten stellen aan techniek en materialen? Het betekent dat je gericht moet ontwerpen: meer uitgaan van de technische mogelijkheden, en de beperkingen inventariseren; daarna kun je pas proberen om het elastiek op te gaan rekken en je vrijheden gaan veroveren. Hoe dan ook, TEXTECH was een succes, al was het alleen door de meerwaarde van het met meerdere disciplines enthousiast over textielontwikkelingen praten, waardoor met name de textielontwerpers de nodige inspiratie hebben opgedaan. Je kan met recht zeggen dat het stof weer eens van het textiel is af geslagen. Er is kennelijk veel belangstelling voor dit soort inhoudelijke bijeenkomsten (in dit geval financieel gesteund door de MONDRIAAN STICHTING); alle reden dus om het niet bij dit ene initiatief te laten.

HELM uit aramide vezel (TWARON\ARZO)